I sag 75/81

angående en anmodning, som Belgiens Cour de cassation, anden afdeling, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

JOSEPH HENRI THOMAS BLESGEN, (tiltalte), hotelvært, boende i Bevercé, rue Mont 1, ved advokat Jean Materne, Liège, der som kassationsappellant har indanket en dom afsagt den 4. november 1980 af Cour d'appel de Liège, afdelingen for straffesager,

mod

DEN BELGISKE STAT, ved finansministeren, rue de la Loi 14, Bruxelles, repræsenteret af toldchefen for provinserne Liège og Luxembourg, rue Louvrex 43, Liège, ved advokat Antoine De Bruyn med møderet for Cour de cassation,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikler 30 og 36 med henblik på den nationale belgiske lovgivning, som forbyder opbevaring og nydelse af drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 % på offentligt tilgængelige steder og i tilstødende beboelsesrum,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten J. Mertens de Wilmars, afdelingsformændene G. Bosco, A. Touffait og O. Due, dommerne P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, T. Koopmans, U. Everling, A. Chloros og F. Grévisse,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: P. Heim

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt de skriftlige indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

Blesgen blev af tribunal correctionnel de Verviers fundet skyldig i overtrædelse af artiklerne 1, 2 og 14 i lov af 29. august 1919 (Vandervelde-loven) om spiritus, ved i gentagelsestilfælde som restauratør i egne lokaler at have opbevaret og udskænket drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 % ved 15 grader celcius.

Cour d'appel de Liège, afdelingen for straffesager, stadfæstede ved dom af 4. november 1980 denne afgørelse: Blesgen indbragte denne afgørelse for Cour de cassation under påberåbelse af EØF-traktatens artikler 30 og 36.

Cour de cassation statuerede ved dom af 18. marts 1981, at den ikke kunne træffe afgørelse, førend Domstolen havde foretaget en fortolkning af de nævnte bestemmelser; retten udsatte derfor sagen og forelagde Domstolen følgende spørgsmål:

1. »Skal begrebet 'foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner' i artikel 30 i traktaten om Det europæiske økonomiske Fællesskab fortolkes således, at følgende forhold er omfattet af forbudet i bestemmelsen:

   a) Lovbestemmelser, hvorefter nydelse, salg og udskænkning, endog vederlagsfrit, af alkoholholdige drikkevarer (dvs. drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 % ved 15 grader celsius) til nydelse på stedet er forbudt på alle offentligt tilgængelige steder, bl.a. udskænkningssteder, hoteller, restauranter, forlystelsesetablissementer, forretninger, boder, skibe, tog sporvogne, stationer, værksteder eller byggepladser samt på offentlig vej, selv om forbudet gælder uden forskel for indenlandske og indførte produkter og ikke har til formål at beskytte den indenlandske produktion?

   b) Lovbestemmelser, hvorefter det er forbudt restauratører at ligge inde med alkoholholdige drikkevarer (som defineret ovenfor) såvel i serveringslokalet som andetsteds på forretningsstedet samt i tilstødende beboelsesrum, selv om forbudet gælder uden forskel for indenlandske og indførte pro-

dukter og ikke har til formål at beskytte den indenlandske produktion?«

2. (Nærværende spørgsmål stilles for det tilfælde, at begrebet »foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner i artikel 30 i traktaten om Det europæiske økonomiske Fællesskab« skal fortolkes således, at de forhold, der er omtalt i spørgsmål 1, litra a) og b), er omfattet af forbudet i bestemmelsen): »Skal begrebet foranstaltninger, som er 'begrundet af hensyn til beskyttelse af menneskers liv og sundhed' i artikel 36 i traktaten om Det europæiske økonomiske Fællesskab fortolkes således, at forhold, som de, der er beskrevet i spørgsmål 1, litra a) og b), kan eller skal betragtes som begrundet i ovennævnte hensyn?«

Forelæggelseskendelsen blev registreret på Domstolens justitskontor den 7. april 1981.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der den 17. juni 1981 indgivet skriftlige indlæg af henholdsvis Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved François Lamoureux og Peter Oliver, som befuldmægtigede, den 22. juni 1981 af appellanten i hovedsagen, Blesgen, ved advokat Jean Materne, Liège, den 22. juni 1981 af den belgiske regering ved udenrigsministeren, den 6. juli 1981 af den franske regering og den 7. juli 1981 af regeringen for Det forenede Kongerige ved W. H. Godwin, som befuldmægtiget.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Domstolen har imidlertid opfordret Kommissionen til skriftligt at fremlægge oplysninger vedrørende de i de øvrige medlemslande gældende love eller administrative bestemmelser om begrænsninger i retten til at sælge alkoholholdige drikkevarer på offentlige steder. Kommissionen har efterkommet denne opfordring inden for den fastsatte frist.

II — Skriftlige indlæg for Domstolen i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen

1. Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har først henvist til de til grund for hovedsagen liggende faktiske omstændigheder, den sammenhæng, som forelæggelseskendelsen indgår i, og de belgiske lovbestemmelser på området, og dernæst i det væsentlige fremført følgende retlige indlæg:

Med hensyn til det første spørgsmål vedrørende forbudet mod salg må der ifølge Kommissionen henvises til Domstolens praksis — bl.a. dom af 26. juni 1980 (Gilli, sag 788/79, Sml. 1980, s. 2071) og dom af 29. februar 1981 (Kelderman, sag 130/80, endnu utrykt) — hvorefter begrebet »foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner« i traktatens artikel 30 skal forstås således, at denne bestemmelse omfatter et af en medlemsstat udstedt forbud mod indførsel eller salg af visse varegrupper, hvadenten det drejer sig om indenlandske eller indførte varer, når varerne lovligt forehandles i en anden medlemsstat. Ifølge Kommissionen må det anfægtede forbud mod salg af visse alkoholholdige drikkevarer på offentligt tilgængelige steder sidestilles med de foranstaltninger, som ifølge Domstolens ovennævnte domme udgjorde foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner. Selv om Kommissionen ikke mener, at enhver form for regulering af

salget som sådan aktuelt eller potentielt udgør hindringer for indførslen, er der ifølge Kommissionens opfattelse ingen tvivl om, at en sådan foranstaltning til regulering af handelen direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt udgør en hindring for samhandelen inden for Fællesskabet. Som følge heraf udgør forbudet mod salg af alkoholholdige drikkevarer på offentligt tilgængelige steder i artikel 1, stk. 1, i loven af 1919 en foranstaltning med tilsvarende virkning i artikel 30's betydning, idet den rammer indførte alkoholholdige drikkevarer med oprindelse i de øvrige medlemsstater.

Ifølge Kommissionen gælder dette ligeledes med hensyn til forbudet mod gratis udskænkning af alkoholholdige drikkevarer på offentligt tilgængelige steder. Det forhold, at der ikke er tale om en handelstransaktion er uden betydning, idet forbudet aktuelt eller potentielt udgør en hindring for de handelstransaktioner, som normalt finder sted ved en sådan uddeling.

Endelig mener Kommissionen, at forbudet mod nydelse af alkoholholdige drikkevarer på offentligt tilgængelige steder kan udgøre en direkte eller indirekte, aktuel eller potentiel, hindring for indførslen. Kommissionen anfører i den forbindelse, at nationale bestemmelser om forbud mod nydelse af indførte varer ifølge Kommissionens direktiv 66/683 (JO 1966, s. 3748) må anses som foranstaltninger med tilsvarende virkning efter artikel 30. Kommissionen henholder sig til denne fortolkning.

Med hensyn til spørgsmål 1, litra b), vedrørende forbudet mod, at restauratører opbevarer alkoholholdige drikkevarer på forretningsstedet eller i tilstødende beboelsesrum, mener Kommissionen, at denne foranstaltning, som udelukkende supplerer de forudgående bestemmelser, ligeledes udgør en aktuel eller potentiel, direkte eller indirekte, hindring for indførslen. Den må derfor anses som en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner i traktatens artikel 30.

Med hensyn til det andet spørgsmål er Kommissionen af den opfattelse, at en lovbestemmelse, som den her omhandlede, med en så generel og ubetinget rækkevidde principielt har til formål at beskytte den offentlige sundhed. Ikke desto mindre finder Kommissionen, at spørgsmålet — under hensyn til misforholdet mellem lovens indhold og den måde hvorpå den håndhæves — først kan besvares når Belgien har fremlagt oplysninger vedrørende virkningerne af loven af 1919 på alkoholforbruget. Kommissionen mener, at denne fremgangsmåde er i overensstemmelse med Domstolens praksis, hvorefter »det altid må påhvile den nationale myndighed, der påberåber sig EØF- traktatens artikel 36, at bevise, at de af den anvendte foranstaltninger opfylder disse kriterier« (dom af 8. 11. 1979, sag 251/78, Denkavit, Sml. 1979, s. 3369).

Kommissionen foreslår følgelig, at Cour de cassation's første spørgsmål besvares således:

»Lovbestemmelser, som dels forbyder nydelse, salg eller udskænkning, endog vederlagsfrit, på alle offentligt tilgængelige steder af alkoholholdige drikkevarer til nydelse på stedet, dels forbyder restauratører at ligge inde med alkoholholdige drikkevarer, udgør foranstaltninger med

tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner som angivet i EØF-traktatens artikel 30«.

Med hensyn til besvarelsen af det andet spørgsmål mener Kommissionen, at de i det første spørgsmål anførte foranstaltninger kan være begrundet i hensynet til beskyttelsen af den offentlige sundhed, hvis det fremgår, at foranstaltningerne rent faktisk er egnede til at beskytte den offentlige sundhed.

2. Tiltalte har anført, at den belgiske lovgivning om salg og nydelse af alkohol er påfaldende restriktiv i forhold til de i de øvrige fællesskabslande gældende ordninger. Han gør gældende, at Belgien er det eneste land, som siden 1919 har indført og opretholdt et totalt forbud mod nydelse af alkohol på offentligt tilgængelige steder, og som begrænser indkøb til privat forbrug af spiritus, som ikke opfylder betingelserne i Vandervelde-loven af 22. august 1919, til to liter ad gangen.

Tiltalte anfører, at gennemførelsen af denne ordning på det nationale marked har ført til en nedsættelse af alkoholforbruget og medført, at brændevinsbrænderierne næsten er forsvundet til fordel for en betydelig national bryggeriindustri.

Ifølge tiltalte må virkningerne af de restriktive foranstaltninger på samhandelen inden for Fællesskabet anses for mærkbare på grund af den beskyttelse, som de giver de belgiske bryggerier, der principielt i vidt omfang undgår konkurrence fra udenlandsk spiritus på markedet for alkoholholdige drikkevarer.

Den belgiske lovgivning er således ikke i overensstemmelse med EØF-traktatens artikel 30, idet de ved lov af 1919 pålagte forbud kan påvirke indførslen af akoholholdige drikkevarer med oprindelse i Fællesskabets øvrige medlemsstater. Lovgivningen udgør således en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner, jf. Domstolens dom af 5. februar 1981 (sag 53/80, Koninklijke Kaasfabriek Eyssen B.V., præmis 11).

Denne uoverensstemmelse mellem EF-bestemmelserne og den belgiske lov af 29. august 1919 kan kun retfærdiggøres under henvisning til EØF-traktatens artikel 36, såfremt hindringerne for samhandelen inden for Fællesskabet kan begrundes i hensynet til »beskyttelse af menneskers liv og sundhed«, som anført i de for Domstolen forelagte spørgsmål fra Belgiens Cour de cassation.

Ifølge tiltalte kan dette berettigede hensyn i EØF-traktatens artikel 36 ikke legitimere den omtvistede nationale lovgivning. Undtagelserne i EØF-traktatens artikel 36 fra bestemmelserne i artikel 30 finder kun anvendelse i forbindelse med udstedelsen af nationale bestemmelser, som er begrundet i hensynet til beskyttelsen af menneskers liv og sundhed, hvis der er tale om hensyn, som gælder her og nu.

De til grund for den omhandlede belgiske lovgivning liggende hensyn er ikke længere gyldige.

Tiltalte har i denne forbindelse anført, at man ved udstedelsen af den belgiske lov af 1919 ville imødegå forskellige økonomiske og sociale problemer, som ikke længere foreligger, ved at bekæmpe

uheldige følger af alkoholmisbruget og således sikre sundhedstilstanden og »familiens bestående« af hensyn til kvinder og børn.

Disse hensyn, som på det pågældende tidspunkt var baggrunden for lovens udstedelse, er ikke de samme som dem, der er omfattet i forelæggelseskendelsen, der i det væsentlige taler om bekæmpelsen af »alkoholmisbrug i almindelighed«, specielt misbrugets »følger for kriminaliteten«, som »er blevet alvorligere på grund af den øgede trafik«.

Ifølge tiltalte er de forskellige uheldige følger af spiritusforbruget statistisk og sociologisk set i dag de samme i alle lande, bl.a. EF-landene, hvad enten det drejer sig om menneskets fysiologiske tilstand, den offentlige sikkerhed som følge af den forøgede risiko for færdselsuheld eller de generelle virkninger for kriminaliteten.

Et i samtlige EF-lande gældene forhold kan derfor ikke berettige et enkelt af disse lande til på grundlag af EØF-traktatens artikel 36 at udstede eller opretholde bestemmelser, som er i strid med traktatens artikel 30.

Hverken de særlige forhold i Belgien på tidspunktet for udstedelsen af de omtvistede lovbestemmelser eller de nuværende sociale og menneskelige forhold i Belgien kan derfor begrunde en national spirituslovgivning, som i forhold til de øvrige medlemsstaters ordninger er særdeles restriktiv. Da der reelt ikke består nogen forskel i følgerne af spiritusforbruget i Fællesskabet, må forskellen mellem den nationale belgiske lovgivning og de øvrige EF-landes lovgivninger anses som ubegrundet og uantagelig.

Sagsøgeren i hovedsagen har desuden subsidiært gjort gældende, at den belgiske ordning er i strid med »proportionalitetsprincippet«, hvorefter der, når der kan vælges mellem flere forskellige foranstaltninger til imødegåelse af sociale problemer, som er ens for hele Fællesskabet, skal vælges den for samhandelen mindst indgribende fremgangsmåde, f.eks. en bevillingsordning

Da undtagelsesbestemmelsen i artikel 36 ikke finder anvendelse på den belgiske spirituslovgivning, omfattes den af forbudet i EØF-traktatens artikel 30.

3. Den belgiske regering har først redegjort for sagens faktiske omstændigheder og den omtvistede belgiske lovgivning og dernæst fremført følgende:

Med hensyn til det første af de for Domstolen forelagte spørgsmål mener regeringen, at loven af 29. august 1919 ikke begrænser samhandelen inden for Fællesskabet, idet der ikke i loven sondres mellem indførte og indenlandske varer, og idet loven kun omhandler drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 % ved 15° C til nydelse på offentlige steder.

Ifølge den belgiske regering er den pågældende ordning, som svarer til de af de øvrige regeringer indførte ordninger til bekæmpelse af alkoholmisbruget, som f.eks. lukketidsbestemmelser for udskænkningssteder, i mangel af fælles bestemmelser for markedet for alkoholholdige drikkevarer i overensstemmelse med Domstolens fortolkning af artikel 30. Regeringen henviser til Domstolens

dom af 20. februar 1979 (Rewe-Zentral A.C.C. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein, sag 120/78), hvori Domstolen statuerede, at hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet, der beror på forskelle i de nationale lovgivninger vedrørende afsætningen af de pågældende produkter (alkoholholdige drikkevarer) må accepteres i det omfang, disse bestemmelser er uomgængeligt nødvendige af hensyn til især en effektiv skattekontrol, beskyttelse af den offentlige sundhed, god handelsskik og forbrugerbeskyttelse. Domstolen har i øvrigt udtalt det samme i sag 788/79 (straffesag mod Gilli og Anders).

Den belgiske regering har anført, at argumenterne for forbudet mod nydelse af alkoholholdige drikkevarer på offentligt tilgængelige steder, jf. artikel 1 i loven af 29. august 1919, gælder så meget mere for forbudet mod opbevaring af alkoholholdige drikkevarer i serveringslokalerne og andre lokaler på forretningsstedet samt tilstødende beboelsesrum, jf. lovens artikel 2. Sidstnævnte bestemmelse er nemlig nødvendig for at sikre overholdelsen af artikel 1, og kan ikke i sig selv udgøre nogen hindring for samhandelen inden for Fællesskabet.

Den belgiske regering har derfor foreslået, at det første spørgsmål besvares således, at bestemmelserne i artiklerne 1 og 2 i den belgiske lov af 29. august 1919 er i strid med forbudet mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner i EØF-traktatens artikel 30.

Med hensyn til det andet spørgsmål mener den belgiske regering, at de omtvistede bestemmelser under alle omstændigheder er omfattet af EØF-traktatens artikel 36. Regeringen understreger, at formålet med bestemmelserne er af socialpolitisk karakter, nemlig bekæmpelsen af alkoholmisbruget, opretholdelsen af den offentlige sædelighed samt den offentlige sikkerhed, som er truet både som følge af færdselsuheld forvoldt af spirituspåvirkede bilister og som følge af alkoholbetinget kriminalitet.

Den omtvistede lovgivning gør det ikke alene muligt for Belgien at imødegå problemet om fuldskab på offentlige steder på den efter regeringens opfattelse mest effektive måde — i lighed med andre medlemsstater, som har truffet lignende foranstaltninger — men gør det også muligt at tilgodese de i EØF-traktatens artikel 36 omhandlede hensyn. Det er regeringens opfattelse, at medlemsstaterne — i overensstemmelse med Domstolens faste praksis og under hensyn til det nuværende udviklingstrin i den europæiske integrationsproces — kan opretholde eller iværksætte foranstaltninger, som er begrundet i de i traktatens artikel 36 nævnte hensyn. Regeringen henviser bl.a. til dom i sag 34/79 (Regina mod Henn og Darby), hvori det blev fastlået, at »det principielt tilkommer hver medlemsstat at fastlægge kravene til den offentlige sædelighed inden for sit område i overensstemmelse med sine egne værdinormer og i den af staten nævnte form«.

Den belgiske regering har i øvrigt understreget, at de pågældende bestemmelser hverken udgør et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne. Der foreligger ikke en vilkårlig forskelsbehandling, fordi lignende forhold ikke behandles forskel-

ligt, idet de omtvistede bestemmelser vedrører selve nydelsen af de pågældende drikkevarer på offentlige steder, og ikke sondrer mellem varernes art, producenterne, forhandlerne og importørerne.

Den belgiske regering har anført, at man kan, hvis man ser bort fra opbygningen af den omtvistede lov, dens egentlige begrundelse, forudsætningerne for udstedelsen og de nuværende grunde til dens opretholdelse, kan hævde, at den indeholder en skjult begrænsning. Regeringen citerer i denne forbindelse en erklæring fra Kommissionen som svar på et spørgsmål fra Cousté af 27. januar 1981, hvori Kommissionen anerkendte lovligheden af, behovet for og forholdsmæssigheden af de pågældende bestemmelser under hensyn til den af den belgiske regering fulgte målsætning og den omstændighed, at der ikke forelå nogen forskelsbehandling mellem indenlandske varer og varer indført fra de øvrige medlemsstater. Tilsvarende har Den europæiske Menneskerettighedskommission inden for rammerne af den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettighederne anerkendt berettigelsen af artikel 2 i loven af 29. august 1919.

Den belgiske regering har derfor foreslået, at det andet spørgsmål besvares således:

»Bestemmelserne i artiklerne 1 og 2 i den belgiske lov af 29. august 1919 må betragtes som grundet efter EØF-traktatens artikel 36«.

4. Den franske regering har anført, at der utvivlsomt ville foreligge en uoverensstemmelse mellem de anfægtede bestemmelser og EØF-traktatens artikel 30, hvis meningen med de i bestemmelserne indeholdte forbud var at beskytte visse indenlandske varer.

Resultatet er imidlertid et andet, hvis man anser forbudene, som finder anvendelse på både indenlandske og udenlandske varer, som begrundet i hensynet til beskyttelsen af overordnede samfundsmæssige interesser, som må gå forud for kravene om et fælles marked, eller begrundet i de i artikel 36 anførte hensyn, bl.a. hensynet til beskyttelsen af menneskers sundhed.

Den franske regering anfører i denne forbindelse, at problemerne om anvendelse af rusgifte og afhængighed af medicinalvarer må løses dels gennem begrænsninger i adgangen til sådanne varer, og dels ved en ændring af offentlighedens holdning for at nedsætte efterspørgslen, jfr. resultaterne af arbejdet i EF-regi, som siden november 1977 er udført sammen med WHO og Det internationale Råd vedrørende Alkohol- og Stofmisbrug.

Den franske regering har gjort gældende, at det under nævnte arbejde blev understreget, at der blandt medlemsstaternes handlingsmuligheder inden for området for forebyggelse af spiritusmisbrug også var mulighed for at benytte lovgivningsproceduren og gennemføre forskellige foranstaltninger efter det enkelte lands skøn. Den franske regering har således bl.a. valgt at begrænse adgangen til nydelsen af alkoholholdige drikkevarer ved at begrænse antallet af udskænkningssteder.

Den franske regering mener følgelig, at de belgiske lovbestemmelser hverken udgør et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne, og at foranstaltningerne — under hensyn til de i forelæggelseskendelsen nævnte faktiske omstændigheder — er uomgæn-

geligt nødvendige og derfor omfattet af undtagelsen fra forpligtelserne i EØF-traktatens artikel 30.

Den franske regering har til støtte herfor henvist til direktiv 70/50/EØF af 22. december 1969 og præmisserne i en række af Domstolens domme, bl.a. dom i sag 120/78 (»Cassis de Dijon«) og dom i sag 788/79 (»Straffesag mod H. Gilli og P. Andres«).

5. Regeringen for Det forenede Kongerige har ligeledes henvist til Domstolens dom i sag 120/78 (»Cassis de Dijon«), hvori Domstolen statuerede, at det, da der ikke findes en fælles ordning vedrørende fremstilling og salg af alkohol, tilkommer medlemsstaterne at fastsætte regler på området under forudsætning af, at det sker i samfundets interesse, f.eks. af hensyn til beskyttelsen af den offentlige sundhed, når de nationale foranstaltninger udgør en hindring for de frie varebevægelser inden for Fællesskabet.

Efter den britiske regerings opfattelse er den belgiske lov af 29. august 1919 omfattet af forbudet i EØF-traktatens artikel 30. Regeringen anfører, at den anfægtede forbudsbestemmelse forringer afsætningsmulighederne for drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 %, og at Belgien i øvrigt har en betydelig produktion af øl, men ikke af spiritus. Den belgiske lov begunstiger således den betydelige produktion af indenlandske varer. Loven udelukker konkurrence fra indførte varer og begrænser samhandelen inden for Fællesskabet.

Den britiske regering mener videre, at de belgiske lovbestemmelser diskriminerer de øvrige medlemsstaters spiritusproducenter, hvis internationalt kendte mærkevarer ikke kan gøre sig gældende på det nationale belgiske marked, idet de ikke kan opfylde kravene i den belgiske lovgivning i modsætning til de lokale producenter, som fremstiller drikkevarer med en alkoholstyrke på under 22 % til det nationale marked.

Ifølge den britiske regering følger det af Domstolens tidligere praksis i en række nylig afsagte sager, jfr. bl.a. dom i sag 113/89 (Kommissionen mod Irland), at den belgiske lov kun kan opretholdes, hvis den er uomgængeligt nødvendig af hensyn til beskyttelsen af den offentlige sundhed.

Ifølge regeringens opfattelse foreligger dette hensyn imidlertid ikke i nærværende sag, idet der ikke er ført noget medicinsk bevis for, at

— nydelsen af en bestemt mængde alkohol i form af spiritus med en alkoholstyrke på over 22 %, er mere skadeligt for helbredet end nydelsen af samme mængde alkohol i form af mere fortyndede drikkevarer med en alkoholstyrke på under 22 vægtprocent;

— adgangen til at nyde drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 % på offentlige steder ville lette eller medvirke til et større samlet alkoholforbrug end nydelsen af drikkevarer med et lavere alkoholindhold;

— nydelsen af drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 % på offentlige steder er mere skadelig for den offentlige sundhed end nydelsen heraf i de ifølge den nuværende lovgivning tilladte lokaler.

Endelig mener regeringen for Det forenede Kongerige, at det er spørgsmålet, om den anfægtede lov ikke i strid med dens målsætning anvendes således, at der sker en forskelsbehandling til skade for varer med oprindelse i de øvrige medlemsstater, eller således at visse udenlandske produkter nyder indirekte beskyttelse. Regeringen har i denne forbindelse henvist til Domstolens dom i sag 34/79 (Regina mod Henn og Darby, præmis 21).

III — Oplysninger afgivet af Kommissionen

Kommissionen har på Domstolens opfordring inden for den fastsatte frist afgivet oplysninger vedrørende de i de øvrige medlemslande gældende ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser om begrænsninger i salget af alkoholholdige drikkevarer på offentlige steder.

Ifølge disse oplysninger går de enkelte medlemslandes lovbestemmelser i det væsentlige ud på følgende:

I Tyskland kræves bevilling til salg af alkoholholdige drikkevarer. Salget kan principielt kun finde sted i restaurationer eller på faste udsalgssteder. Der gælder en almindelig undtagelse med hensyn til salg af øl og vin i lukket emballage, når salget finder sted i sælgerens bopælskommune. Der er mulighed for dispensation, bl.a. for markedspladser og på festdage.

I Danmark må såkaldte »stærke drikke« (vin, frugtvin og andre ved alkoholgæring fremkomne drikke med over 2,5 rumprocent alkohol, destillerede alkoholiske (ethanolholdige) drikke, øl med 2,25 vægtprocent alkohol (ethanol) eller derover samt drikke tilsat ovennævnte drikke) kun serveres i virksomheder med spiritusbevilling, som gives af kommunalbestyrelsen for et tidsrum af 8 år. Denne bestemmelse gælder ikke for kantiner, som med tilladelse fra politiet kan servere øl og bordvin, men udelukkende i de fastsatte spisetider.

»Stærke drikke« må ikke serveres i og fra butikker og lignende forretningslokaler, medmindre det drejer sig om specialbutikker, som med politiets tilladelse vederlagsfrit kan servere smagsprøver i deres forretningslokaler eller på købestævner og udstillinger. Ifølge en generel undtagelsesbestemmelse er det dog tilladt vederlagsfrit at uddele stærke drikke på udstillinger, hvortil der ikke er adgang for offentligheden. Endelig er det forbudt at servere »stærke drikke« for personer, der ikke er fyldt 18 år, eller ved det offentliges foranstaltning er under afvænningsbehandling for spiritusmisbrug, eller er berusede.

I Frankrig skelnes der i restaurantionsloven (Code des débits de boissons) mellem fire kategorier af udskænkningssteder afhængig af bevillingens omfang. Denne sondring svarer til sondringen mellem de forskellige drikkevarer, som ifølge lovens artikel 1 er inddelt i fem grupper; bestemmelsen lyder således:

»Drikkevarer inddeles efter reglerne om fremstilling, salg og nydelse i fem grupper:

1. Alkoholfrie drikkevarer; . . .

Alkoholholdige drikkevarer:

2. Alkoholgærede ikke-destillerede drikkevarer: vin, øl, cider, pæremost, mjød samt de søde med alkohol forstærket vine (vins doux naturels), som omfattes af vinafgiften, solbærlikør og gærede frugt- og grønsagssafter med en alkoholstyrke på mellem 1 og 3 %;

3. Andre vins doux naturels end dem i gruppe 2, hedvine, aperitiffer fremstillet af vin og jordbær-, hindbær-, solbær- eller kirsebærlikør med ikke over 18 % ren alkohol;

4. Rom, tafia, anden spiritus fremstillet af destilleret vin, cider, pæremost eller frugter, og som ikke kan tåle essenstilsætning samt anisholdige spirituosa tilsat mindst 400 g sukker, glucose eller honning pr. liter og anden spirituosa tilsat mindst 200 g sukker, glucose eller honning pr. liter, og som ikke er tilsat mere end 0,5 g essens pr. liter;

5. Andre alkoholholdige drikkevarer.«

Salg af alkoholholdige drikkevarer i gruppe 2 er tilladt udskænkningssteder af anden kategori, salg af drikkevarer i 2. og 3. gruppe er tilladt fra udskænkningssteder af 3. kategori (begrænset bevilling), og fuld bevilling giver ret til salg af drikkevarer i 4. og 5. gruppe fra udskænkningssteder i 4. kategori.

Særlige regler gælder for restaurationer, salg ud af huset af alkoholholdige drikkevarer, midlertidige udskænkningssteder, kantiner, selskabelige foreninger og udstillinger.

Åbning af udskænkningssteder for alkoholholdige drikkevarer er underlagt forskellige begrænsninger under hensyn til bl.a. kommunens indbyggertal. Personer, som ønsker at åbne et udskænkningssted, skal forudgående afgive en lovbestemt erklæring (af administrativ karakter) og have bevilling (af afgiftsmæssig karakter).

Præfekten kan ved bekendtgørelse bestemme, at der ikke må åbnes udskænkningssteder inden for en bestemt afstand fra visse institutioner (hospitaler, skoler, kaserner, helligdomme m.v.).

Særlige bestemmelser forbyder salg af drikkevarer i 3., 4. og 5. gruppe til mindreårige.

Salg af visse drikke er forbudt. Det drejer sig om følgende:

1. aperitif på basis af vin med et virkeligt alkoholindhold på over 18 %;

2. anisholdige spirituosa med en alkoholstyrke på over 45 % med forbehold af bestemmelserne i artikel 1, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse af 24. oktober 1922 med senere ændringer;

3. snaps, bitter, tjære, gentian og lignende varer med et sukkerindhold på under 200 g pr. liter og med en alkoholstyrke på over 30 %.

Hertil kommer forbudet mod salg af absinth og lignende spirituosa.

Reglen, hvorefter caféværter og butiksindehavere kun kunne sælge drikkevarer i 3., 4. og 5. gruppe i emballage med et rumfang på under ½ liter, blev ophævet

ved bekendtgørelse af 29. september 1964. Alene forbudet mod detailsalg på kredit af alkoholholdige drikkevarer gælder stadig.

De lokale politimyndigheder, borgmesteren og præfekten kan træffe alle nødvendige foranstaltninger til bevarelse af den offentlige ro og orden og følgelig fastsætte nærmere regler for værtshuse, caféer og andre udskænkningssteder i den enkelte kommune eller departement.

Ifølge administrativ praksis kan borgmesteren således fastsætte åbnings- og lukketider for udskænkningssteder. Borgmesteren kan forbyde salg af alkoholholdige drikkevarer inden kl. 11 om formiddagen på udskænkningssteder og forbyde unge under 16, ja sågar 18 år, adgang til sådanne lokaler.

De græske regler for området er meget liberale.

Ifølge præsidentens dekret nr. 180 af 19. 2/10. 3. 1979 om drift af restauranter og forlystelsesetablissementer skal følgende betingelser være opfyldt, inden der kan udstedes bevilling til at drive sådanne lokaler:

— ren straffeattest

— ansøgeren skal være fyldt 21 år.

Salg af alkoholholdige drikkevarer er desuden forbudt, hvis det kan skabe problemer for den offentlige sikkerhed og sundhed, eller hvis salget forstyrrer miljøet.

Ifølge kongelig anordning 592/1963 fastsættes der ved bekendtgørelse fra ministeren for den offentlige sikkerhed særlige regler for offentlige steder på valgdage (forbud mod nydelse af alkoholholdige drikkevarer fra solopgang til solnedgang).

I Irland reguleres salg af alkoholholdige drikkevarer gennem udstedelse af særlige tilladelser (Intoxicating Liquor Acts).

»Bevillinger« udfærdiges principielt af domstolene (magistrates).

Der sondres mellem restaurantionsbevillinger og bevillinger til salg ud af huset af drikkevarer (»on-licenses« og »off-licenses«).

Der gælder en særlig ordning for salg af vin.

Der skal indgives særlig ansøgning i forbindelse med salg af alkoholholdige drikkevarer i vise anledninger (festivaler og f.eks. sportsarrangementer).

Der er ligeledes fastsat regler for udskænkningsstedernes åbningstider. Barer skal således være lukket for offentligheden på visse tidspunkter. Der kan ydes dispensationer for bl.a. restaurationer.

I Italien er offentligt salg af alle drikkevarer — både alkoholholdige og alkoholfrie — afhængig af bevilling fra provinsmyndigheden for den offentlige sikkerhed.

Gadesalg af alle former for alkoholholdige drikkevarer er forbudt.

Salg af drikkevarer med en alkoholstyrke på over 21 % fra udskænkningssteder, restaurationer m.v. kræver særlig tilladelse fra præfekten.

Ved udfærdigelsen af disse bevillinger og tilladelser stilles der visse krav til hygiejne og sædelighed.

Der må i hver kommune højst være ét udsalgssted pr. 400 indbyggere for alle former for alkoholholdige drikkevarer. For drikkevarer med en alkoholstyrke på over 4½ % er forholdet 1 : 1 000. Vinproducenter, som sælger egne varer, er ikke omfattet af disse begrænsninger.

Salg af drikkevarer med en alkoholstyrke på over 21 % er (teoretisk) forbudt ved fester og på valgdage.

Kommunalbestyrelsen fastsætter mindsteafstanden mellem udskænkningssteder for alkoholholdige drikkevarer (af enhver art) og hospitaler, byggepladser, fabrikker, skoler, kaserner, kirker og andre kultsteder.

I Luxembourg indeholder den gældende lovgivning en række afgiftsbestemmelser og regler for bevillingshaveren, som skal opfyldes inden åbningen af et udskænkningssted kan finde sted.

Der er ligeledes fastsat regler for salg af alkoholholdige drikkevarer under åben himmel, fra telte eller barakker og lejlighedsvis ved særlige eller regelmæssigt tilbagevendende begivenheder.

Der er fastsat åbningstider (ikke før kl. 7 om morgenen) og lukketider (i princippet kl. 23) for disse etablissementer.

Salg af alkoholholdige drikkevarer til visse persongrupper er forbudt. Det drejer sig om umyndige eller personer under lavværgemål, unge under 18 år, som ikke er ledsaget af en værge, medmindre der er tale om gennemrejse, og berusede personer.

Det er forbudt at uddele eller servere spirituosa eller andre drikkevarer med en alkoholstyrke på over 18 % for unge under 18 år, selv når de er på gennemrejse eller er ledsaget af en værge.

I Nederlandene — som i Belgien — fastsætter den siden 1. november 1967 gældende lovgivning ingen regler med hensyn til gratis udskænkning af alkoholholdige drikkevarer på offentlige steder.

Lovgivningen omhandler forretningsmæssig og ikke-forretningsmæssig virksomhed med salg af alkoholholdige drikkevarer til nydelse på stedet på offentlige steder og detailsalg af drikkevarer med en alkoholstyrke på over 15 % samt eventuelt andre alkoholholdige drikkevarer.

Til sådan forretningsmæssig eller ikkeforretningsmæssig virksomhed kræves bevilling fra magistraten. For hvert forretningssted kræves særskilt bevilling. Der gives udelukkende bevilling til den pågældende virksomhed, hvis den drives på et bestemt forretningssted.

Etablissementet, bestyrelsen og den daglige leder skal opfylde visse betingelser, inden der kan gives bevilling.

Selv om loven ikke skelner mellem de to former for bevillinger, sondres der alligevel mellem drikkevarer med et ringe alkoholindhold (under 15 %) og drikkevarer med et højt alkoholindhold. Denne sondring har en vis betydning for uddelegeringen til kommunerne af retten til at give bevillinger. Ifølge loven kan der »ved kommunale ordensforskrifter fastsættes forbud mod

a) udskænkning — dog ikke vederlagsfrit — af alkoholholdige drikkevarer til nydelse på stedet, og

b) udskænkning — dog ikke verderlagsfrit — af drikkevarer med en alkoholstyrke på over 15 % til nydelse på stedet

på serveringssteder — eller i etablissementer af en særlig art, som nærmere fastsættes i ordensforskrifter — i kommunen eller i visse nærmere fastsatte kvarterer«.

Regeringen fandt i sin redegørelse vedrørende forslaget til de nugældende bestemmelser, at kommunerne skulle kunne forbyde udskænkning af drikkevarer med et højt alkoholindhold i visse etablissementer, som f.eks. ungdomsklubber og sportsklubber. Samtidig fandt regeringen, at kommunalbestyrelsen skulle kunne forbyde udskænkning af sådanne drikkevarer for et bestemt tidsrum i et kvarter, hvor der afholdes kermesse eller marked.

Ifølge en ordret fortolkning af de gældende bestemmelser kan kommunalbestyrelsen forbyde udskænkning af enhver form for alkoholholdige drikkevarer i samtlige etablissementer i hele kommunen. Der er imidlertid ikke støtte for en sådan fortolkning i motiverne til den gældende lov, og der er heller ikke støtte herfor i administrativ praksis. Det forekommer usandsynligt, at en kommunalbestyrelse udsteder et sådant totalforbud. Inden udstedelsen af sådanne ordensforskrifter skal de således forelægges for provinsnævnet for offentlig sundhed og det lokale handelskammer og yderligere godkendes af deputeretforsamlingen i den pågældende provins.

I Storbritannien, nærmere bestemt i England og i Wales, kræves der bevilling til salg af alkoholholige drikkevarer. Herunder hører spirituosa, vin, øl og cider. Følgelig finder disse regler anvendelse på alle former for alkoholholdige drikkevarer uden hensyn til alkoholstyrke.

Lovgivningen skelner mellem engros- og detailsalg. Ethvert salg til en bestemt person af 2 gallons eller 1 kasse spirituosa eller vin, eller 4½ gallons eller 2 kasser øl eller cider, ad gangen betragtes som detailsalg. Salg af større mængder betragtes som engrossalg.

Bevillingen til engrossalg er af afgiftsmæssig karakter. Denne bevillingsordning afskaffes med virkning fra den 1. juli 1982 ifølge Finances Act (finansloven) 1981.

Bevilling til detailsalg udstedes af fredsdommerne. Der gives to slags bevillinger:

— »on-licences«, som tillader salg af alkoholholdige drikkevarer til nydelse på stedet eller andetsteds;

— »off-licences«, som kun tillader salg af sådanne drikkevarer til nydelse udenfor forretningsstedet.

Indehaveren af en »on-licence« eller en »off-licence« kan desuden kun sælge alkoholholdige drikkevarer inden for det i lovgivningen fastsatte tidsrum.

Derudover findes en lang række særordninger, f.eks. for teatre, restaurationer, toge og skibe.

Med hensyn til Skotland og Nordirland anfører Kommissionen, at den dér gældende lovgivning bygger på principperne i den engelske lovgivning.

Bestemmelserne om engrossalg er de samme i Skotland og Nordirland som i England; der er redegjort for ordningen i meddelelsen af 29. oktober. Med hensyn til detailsalg er der følgende væsentlige ændringer i forhold til den engelske ordning (der tages forbehold mod eventuelle nye ændringer):

I Skotland findes reglerne for detailsalg af alkoholholdige drikkevarer (»alcoholic liquor«) i Licensing (Scotland) Act 1976, hvorefter der kræves bevilling til dette salg. Mens sådanne bevillinger i England udstedes af fredsdommere, påhviler denne opgave i Skotland »licensing boards« sammensat af »district councillors«. I henhold til lovens kapitel 29 kan en »licensing board« give bevilling, som kun giver ret til salg af vin, portvin, øl, cider og pæremost, men ikke til andre alkoholholdige drikkevarer.

I Nordirland er der fastsat bestemmelser for detailsalg af alkoholholdige drikkevarer (»intoxicating Liquor«) i Licensing Act (Northern Ireland) 1971. Bevillingerne gives af »county courts«.

IV — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 8. december 1981 er der afgivet mundtlige indlæg af sagsøgeren i hovedsagen, ved advokat Jean Materne, Liège, den belgiske regering, ved advokat Van Rossem, Bruxelles, bistået af Thierry Terwagne, som sagkyndig, den franske regering, ved Bernard Botte, attaché d'administration centrale au Ministère des relations extérieures, som befuldmægtiget, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, ved Peter Oliver og François Lamoureux, som befuldmægtigede.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 9. februar 1982.

Præmisser

1 Ved dom af 18. marts 1981, indgået til Domstolen den 7. april 1981, har Belgiens Cour de cassation i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikler 30 og 36 for at kunne afgøre, om visse bestemmelser i den belgiske spirituslov af 29. august 1919 er forenelige med fællesskabsretten.

2 Spørgsmålene er forelagt i forbindelse med en straffesag, som de belgiske myndigheder har anlagt mod en restauratør, der tiltales for at have overtrådt artiklerne 1, 2 og 14 i nævnte lov ved i sin restaurant at have opbevaret og udskænket alkoholholdige drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 % ved 15° C.

3 Både under sagens behandling ved Cour de cassation og i sine indlæg for Domstolen har tiltalte gjort gældende, at artiklerne 1 og 2 i loven af 29. august 1919, selv om de uden forskel gælder for indenlandske og indførte varer, udgør sådanne foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner for alkoholholdige drikkevarer, som er forbudt efter EØF-traktatens artikel 30. Tiltalte har videre anført, at foranstaltningerne ikke kan begrundes i nogen af de i traktatens artikel 36 anførte hensyn, herunder navnlig ikke i hensynet til beskyttelse af menneskers liv og sundhed, idet de ikke i så henseende udgør en ubetinget og aktuel nødvendig foranstaltning, der som sådan kan anerkendes inden for hele Fællesskabet.

4 Da Belgiens Cour de cassation finder, at sagen rejser spørgsmål om fortolkningen af fællesskabsretten, har den forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

1. »Skal begrebet 'foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner' i artikel 30 i traktaten om Det europæiske økonomiske Fællesskab fortolkes således, at følgende forhold er omfattet af forbudet i bestemmelsen:

   a) Lovbestemmelser, hvorefter nydelse, salg og udskænkning, endog vederlagsfrit, af alkoholholdige drikkevarer (dvs. drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 % ved 15 grader celsius) til nydelse på stedet er forbudt på alle offentligt tilgængelige steder, bl.a. udskænkningssteder, hoteller, restauranter, forlystelsesetablissementer, forretninger, boder, skibe, tog, sporvogne, stationer, værksteder eller byggepladser samt på offentlig vej, selv om forbudet gælder uden forskel for indenlandske og indførte produkter og ikke har til formål at beskytte den indenlandske produktion?

   b) Lovbestemmelser, hvorefter det er forbudt restauratører at ligge inde med alkoholholdige drikkevarer (som defineret ovenfor) såvel i serveringslokalet som andetsteds på forretningsstedet samt i tilstødende beboelsesrum, selv om forbudet gælder uden forskel for indenlandske og indførte produkter og ikke har til formål at beskytte den indenlandske produktion?«

2. Hvis det første spørgsmål besvares bekræftende: »Skal begrebet foranstaltninger, som er 'begrundet af hensyn til beskyttelse af menneskers liv og sundhed' i artikel 36 i traktaten om Det europæiske økonomiske Fællesskab fortolkes således, at forhold, som de, der er beskrevet i spørsmål I, litra a) og b), kan eller skal betragtes som begrundet i ovennævnte hensyn?«

Det første spørgsmål

5 Det første spørgsmål drejer sig om, hvorvidt begrebet foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner i EØF-traktatens artikel 30 ligeledes omfatter forbud mod nydelse — mod betaling eller vederlagsfrit — af alkoholholdige drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 %, jf. spørgsmål 1, litra a), og mod opbevaring (litra b)) af sådanne drikkevarer i forretningslokaler og andetsteds på forretningsstedet samt i de tilstødende beboelsesrum, selv om forbudet gælder uden forskel for indenlandske og indførte produkter og ikke har til formål at beskytte den indenlandske produktion.

6 Ifølge den belgiske regering er den pågældende lov ikke omfattet af forbudet i EØF-traktatens artikel 30, idet den ikke begrænser samhandelen inden for Fællesskabet, da der ikke foreligger forskelsbehandling mellem indførte og indenlandske varer. Formålet med loven af 29. august 1919 er af generel karakter, og loven udgør et led i bekæmpelsen af alkoholmisbruget. Regeringen har anført, at forbudet mod opbevaring og nydelse på stedet af visse alkoholholdige drikkevarer på offentligt tilgængelige steder skal hindre alkoholmisbrug og udbredelse heraf og navnlig beskytte ungdommen mod de skadelige virkninger af alkoholmisbruget for såvel den enkelte som for samfundet. Loven er således udtryk for en bestemt socialpolitik som er i overenstemmelse med traktatens generelle målsætninger. Da der ikke foreligger fællesskabsregler på området, kan der i fornødent omfang træffes nationale foranstaltninger for at opfylde uomgængeligt nødvendige krav, som under alle omstændigheder går forud for kravet om varernes fri bevægelighed.

7 I henhold til EØF-traktatens artikel 30 er kvantitative indførselsrestriktioner såvel som alle foranstaltninger med tilsvarende virkning forbudt i samhandelen mellem medlemsstaterne. Det følger heraf, at nationale foranstaltninger, som direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, kan begrænse

samhandelen inden for Fællesskabet, må anses som foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner Som Domstolen har statueret i dom af 10. juli 1980 (sag 152/78, Kommissionen mod Den franske Republik, Sml. 1980, s. 2299), kan lovbestemmelser vedrørende varers afsætning, selv om de ikke direkte vedrører importordningen, efter omstændighederne påvirke mulighederne for indførsel af varer fra andre medlemsstater og således være omfattet af forbudet i traktatens artikel 30.

8 I henhold til artikel 3 i Kommissionens direktiv 70/50 af 22. december 1969 om afskaffelse af foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative importrestriktioner, der ikke omfattes af andre bestemmelser truffet i medfør af EØF-traktaten (EFT 1970 (I), s. 10) omfatter forbudet i traktatens artikel 30 i øvrigt ligeledes nationale foranstaltninger, som regulerer afsætningen af varer — selv når de anvendes uden forskel på indenlandske og importerede varer — når deres restriktive virkninger på den frie omsætning af varer overskrider rammen for virkninger, der er karakteristiske for bestemmelser for handelen.

9 Dette er imidlertid ikke tilfældet for en lovbestemmelse, der kun vedrører salg med henblik på nydelse på stedet af drikkevarer med et højt alkoholindhold på alle offentligt tilgængelige steder, men ikke vedrører andre former for salg af de pågældende drikkevarer. Det skal yderligere bemærkes, at de restriktioner, der pålægges salget af de pågældende alkoholholdige drikkevarer, ikke indebærer nogen sondring efter varernes art eller oprindelse. En sådan lovbestemmelse har derfor i realiteten ingen forbindelse med indførslen af varerne, og den kan følgelig ikke hindre samhandelen mellem medlemsstaterne.

10 De samme betragtninger gælder også med hensyn til forbudet mod opbevaring af de omtvistede drikkevarer i lokaler, der støder op til serveringslokalerne. I det omfang bestemmelsen supplerer forbudet mod nydelse af de pågældende drikkevarer på stedet, kan den ikke begrænse indførslen af varer med oprindelse i de øvrige medlemsstater.

11 Det første spørsmål skal derfor besvares således, at begrebet »foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner« i

EØF-traktatens artikel 30 skal forstås således, at denne forbudsbestemmelse ikke omfatter en national bestemmelse, som gælder uden forskel for indenlandske og indførte produkter, og som forbyder nydelse, salg eller udskænkning, endog vederlagsfrit, på alle offentligt tilgængelige steder af drikkevarer med en vis alkoholstyrke til nydelse på stedet, samt opbevaring af sådanne drikkevarer i såvel serveringslokalerne som andetsteds på forretningsstedet samt i tilstødende beboelsesrum, såfremt sidstnævnte forbud supplerer forbudet mod nydelse af drikkevarerne på stedet.

Det andet spørgsmål

12 Da det andet spørgsmål kun er stillet, såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, er det unødvendigt at behandle dette.

Sagens omkostninger

13 De udgifter, der er afholdt af regeringerne for kongeriget Belgien, Den franske Republik og Det forenede Kongerige samt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres.

Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

Begrebet »foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner« i EØF-traktatens artikel 30 skal forstås således, at denne forbudsbestemmelse ikke omfatter en national bestemmelse, som gælder uden forskel for indenlandske og indførte produkter, og som forbyder nydelse, salg eller udskænkning, endog vederlagsfrit, på alle

offentligt tilgængelige steder af drikkevarer med en vis alkoholstyrke til nydelse på stedet, samt opbevaring af sådanne drikkevarer i såvel serveringslokalerne som andetsteds på forretningsstedet samt i tilstødende beboelsesrum, såfremt sidstnævnte forbud supplerer forbudet mod nydelse af drikkevarerne på stedet.

	Mertens de Wilmars	Bosco	Touffait
Due	Pescatore	Mackenzie Stuart	O'Keeffe
Koopmans	Everling	Chloros	Grévisse

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 31. marts 1982.

For justitssekretæren

J. A. Pompe

Assisterende justitssekretær

J. Mertens de Wilmars

Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 9. FEBRUAR 1982 [1]

Høje Domstol.

Udgangspunktet for den foreliggende retssag, som på ny vedrører fortolkningen af artiklerne 30 og 36 i EØF-traktaten, er en straffesag, som de belgiske myndigheder har anlagt mod en belgisk hotelvært, Joseph Blesgen. Blesgen blev ved dom af 21. december 1977 fra Tribunal correctionnel de Verviers funder skyldig i overtrædelse af artiklerne 1, 2 og 14 i lov af 29. august 1919 om spiritus (Vandervelde-loven), ved i et gentagelsestilfælde som restauratør i egne lokaler at have opbevaret og udskænket drikkevarer med en alkoholstyrke på over 22 % ved 15° C.

1 — Oversat fra tysk.